

Nederlands
Jeugd
instituut Hét expertisecentrum over jeugd en opvoeding
Voor en met professionals in de jeugdsector

Aanpak van radicalisering op school

dr. Daan Wienke/Nederlands Jeugdinstituut
mei 2016

Nederlands
Jeugd
instituut Hét expertisecentrum over jeugd en opvoeding
Voor en met professionals in de jeugdsector

begrippen*

Polarisatie

Verscherping van tegenstellingen tussen groepen in de samenleving die kan resulteren in spanningen tussen deze groepen

NCTb 2015; Spee & Reitsma, 2015; Wienke & Ramadan, 2013; Wienke, 2016

2

Activisme

Personen of groepen streven op buitenparlementaire wijze, maar binnen de grenzen van de wet, naar bepaalde idealen

3

Radicalisering

Is het proces waarbij een persoon of groep in toenemende mate bereid is de consequenties te aanvaarden van de strijd voor een samenleving die niet strookt met de democratische rechtsorde.

4

Jihadisme en radicalisering

Het proces waarbij iemand steeds meer onder invloed komt van radicaal islamistisch gedachtegoed en zich uiteindelijk ontwikkelt tot iemand die bereid is geweld te gebruiken.

5

Extremisme

Personen of groepen gaan, bij het streven naar bepaalde idealen, bewust over de grenzen van de wet en plegen (gewelddadige) illegale acties

6

begrippen

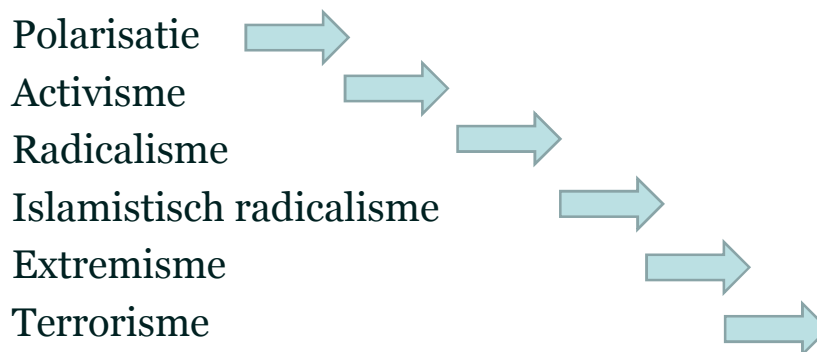
Terrorisme

Het uit ideologische motieven dreigen met, voorbereiden of plegen van op mensen gericht ernstig geweld, dan wel daden gericht op het aanrichten van maatschappij-ontwrichtende zaakschade, met als doel maatschappelijke veranderingen te bewerkstelligen, de bevolking ernstige vrees aan te jagen of politieke besluitvorming te beïnvloeden (NCTb)

7

De begrippen in relatie

8

Kadering ten behoeve van docenten/mentoren in het onderwijs

Welke theoretische kaders geven houvast bij analyse en voor acties?

1. Typologie van radicaliserende jongeren
(‘wie zijn ze?’)
2. Model met Triggerfactoren op drie niveaus
(‘waarom worden ze zo?’)
3. Pedagogische mismatch (‘verklaring?’)

9

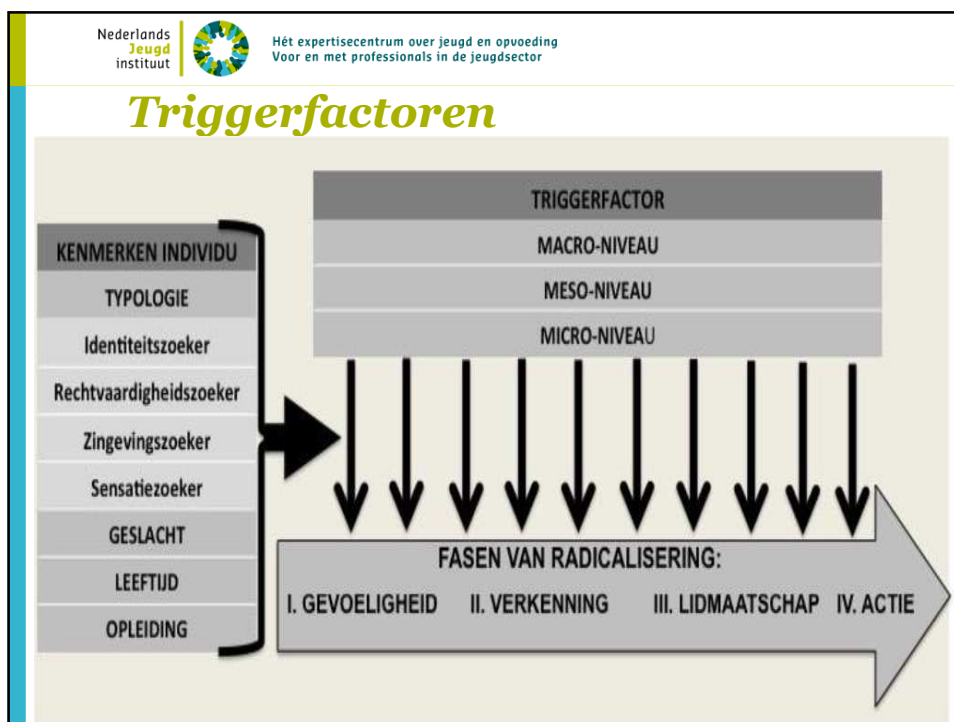
typologie

Vier hoofdtypen bij jongeren die radicaliseren*:
Zoekend naar

1. Identiteit
2. Rechtvaardigheid
3. Zingeving
4. Sensatie

*Doosje et al (2015)

10

Nederlands Jeugd instituut Hét expertisecentrum over jeugd en opvoeding
Voor en met professionals in de jeugdsector

Voorbeelden 'triggerfactoren'

Micro
identiteitsverwarring, gevoelens van uitsluiting/vernedering, behoefte aan zingeving in het leven, ervaren discriminatie.

Meso
sociale erkenning/netwerken, vriendenclubs

Macro
mondiaal, zoals Palestijnen-Joden, Soennieten-Sjiiten

12

Pedagogische mismatch*

Onvoldoende overeenstemming tussen de opvoedingswaarden die ze meekrijgen vanuit de ouders thuis, van de docenten op school en op straat via vrienden.

Als gevolg van die ‘pedagogische mismatch’ ontstaat de kans op een hartstochtelijke zoektocht naar een identiteit die wél houvast geeft en eervol is.

*El Hadioui, 2015

13

Van ‘naief’ naar ‘bang’: Artikelen 2013-2016 sector Welzijn

‘Jongere vindt radicale groep ook gezellig’

‘Jongerenwerker juiste persoon bij aanpak radicalisering’

‘Jongerenwerker kan radicale jongeren niet bereiken’

‘Jongerenwerkers worstelen met radicalisme’

14

welke algemene begeleidingsprincipes zijn van toepassing?

- het actief aangaan van contact met jongeren die zich ‘radicaliserend’ gedragen;
- het voeren van een niet-veroordelend gesprek;
- actieve overdracht van normen en waarden:

15

Overdracht van normen en waarden

- insluitend (*‘Je hoort erbij’*);
- perspectief biedend (*‘Jouw kansen en mogelijkheden’*);
- corrigerend (*‘Dat kan niet en mag niet’*);
- pedagogisch (*‘Zó hoort het’*).

16

Bij ernstige vermoedens

Inschakelen van derden, bijvoorbeeld jeugdzorg of politie, als er onaanvaardbare risico's in het spel lijken te zijn;

17

Wat blijkt effectief in de school?*

(algemeen)

- weerbaar maken van jongeren tegen radicale boodschappen
- voorkomen van uitsluiting (bevorderen inclusie)
- dialoog handhaven/'afdwingen'
- betrokkenen in de omgeving moeten weten waar ze terecht kunnen

18

Dialogo structureren

(in de klas, maar ook bij het jongerenwerk)

Gespreksregels stellen:

‘laat elkaar uitpraten’, ‘val niemand persoonlijk aan’, ‘spreek kort en bondig’, ‘ga in op de argumenten van de ander’, ‘spreek vanuit jezelf’, ‘behandel elkaar met respect’, ‘doe geen generaliserende uitspraken’

19

Voor de professionals

Is allemaal niets nieuws, maar betekent wel:

- Explicieteer kleur bekennen (normen, waarden, eigen authenticiteit)
- Niet naïef zijn (grenzen stellen, vermoedens uiten)

20

Wat moet de school doen?

Vorm een netwerk (met 'keten'-school, politie, Welzijn, Jeugdzorg, sportclubs, Gemeente) waarin de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden helder verdeeld zijn, wat betreft:

- Voorkomen
- Signaleren
- Aanpakken/interveniëren
- Nazorg/Terugkeerders
- Evalueren/borgen

21

Meer vragen?

Daniel (Daan) Wienke, Nederlands
Jeugdinstituut

d.wienke@nji.nl

22